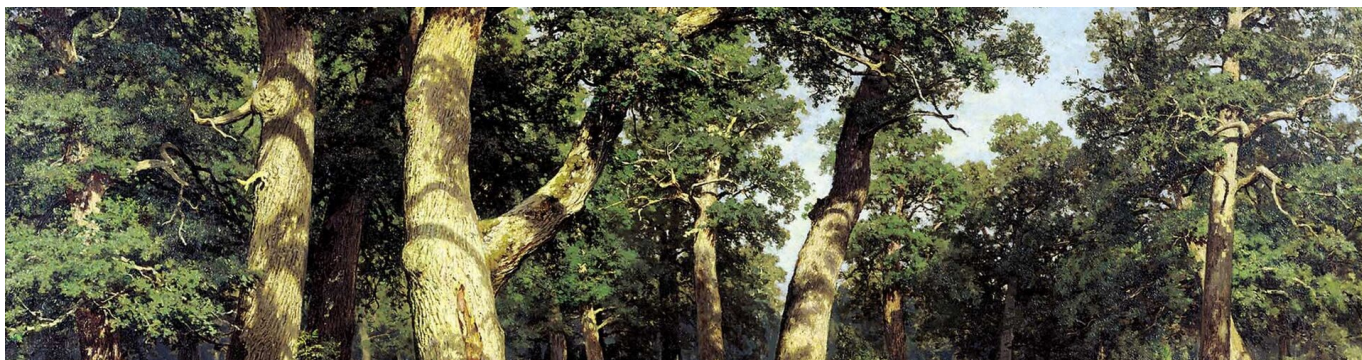

Spółeczny wymiar twórczości pieriedwizników i przegląd twórczości grupy

- [Spółeczny wymiar twórczości pieriedwizników i przegląd twórczości grupy](#)

Spółeczny wymiar twórczości pieredwiżników i przegląd twórczości grupy

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

Ważne daty

1863 – konkurs o złoty medal Akademii Sztuk Pięknych w Petersburgu, który dał impuls do powstania grupy tzw. Pieredwiżników

1870 – założenie Towarzystwa Objazdowych Wystaw Artystycznych

1872-1873 – powstanie dzieła *Burlacy na Wołdze* Ilji Repina

1880-1883 – prace Ilji Repina nad *Procesją w guberni kurskiej*

1889 – powstanie *Poranku w sosnowym lesie* Iwana Szyszkina i Konstantyna Sawickiego

1895 – powstanie obrazu *Zdobycie Syberii* przez Jermaka Wasilija Surikowa

1871-1923 – okres funkcjonowania Towarzystwa, wystawy malarskie w różnych miastach rosyjskiej prowincji

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

II. Zapoznanie z najwybitniejszymi dziełami w zakresie architektury i sztuk plastycznych.

Uczeń:

II.13.c) w malarstwie i grafice: kompozycji, koloru, sposobów ukazania iluzji przestrzeni, kształtowania formy przez światło, w dziełach figuratywnych stopnia oddania rzeczywistości lub jej deformacji;

II.2. wskazuje twórców najbardziej reprezentatywnych dzieł;

II.3. umiejscawia dzieła w czasie (wskazuje stulecie powstania dzieł sztuki dawnej, a w przypadku dzieł sztuki nowoczesnej i współczesnej datuje je z dokładnością do połowy wieku), w nielicznych przypadkach, dotyczących sztuki nowoczesnej i współczesnej, zna daty powstania dzieł lub datuje je z dokładnością jednej dekady;

II.5. wymienia podstawowe gatunki w dziełach sztuk plastycznych, m.in. portret (w tym autoportret, portret psychologiczny i oficjalny), pejzaż (w tym: weduta, marina, pejzaż ze sztafądem), sceny: rodzajowa, religijna, mitologiczna, historyczna (w tym batalistyczna), martwa natura, akt;

III. Zapoznanie z dorobkiem najwybitniejszych twórców dzieł architektury i sztuk plastycznych. Uczeń:

III.1. wymienia najistotniejszych twórców dla danego stylu lub kierunku w sztuce;

III.3. sytuuje twórczość artystów powszechnie uznawanych za najwybitniejszych w czasie, w którym tworzyli (z dokładnością do jednego wieku, a w przypadku twórców sztuki nowoczesnej i współczesnej – z dokładnością do połowy wieku) oraz we właściwym środowisku artystycznym;

III.4. łączy wybrane dzieła z ich autorami na podstawie charakterystycznych środków formalnych;

IV. Kształcenie w zakresie rozumienia i stosowania terminów i pojęć związanych z dziełami sztuki, ich strukturą i formą, tematyką oraz techniką wykonania. Uczeń:

IV.2. zna terminologię związaną z opisem formy i treści dzieła malarskiego, rzeźbiarskiego i graficznego, w tym m.in. nazwy formuł ikonograficznych, słownictwo niezbędne do opisu kompozycji, kolorystyki, relacji przestrzennych i faktury dzieła;

IV.6. właściwie stosuje terminy dotyczące opisu treści i formy dzieł sztuk plastycznych;

V. Zapoznanie ze zbiorami najważniejszych muzeów i kolekcji dzieł sztuki na świecie i w Polsce, a także z funkcją mecenatu artystycznego oraz jego wpływem na kształt dzieła sztuki. Uczeń:

V.3. łączy dzieło z muzeum lub miejscem (kościół, pałac, galerie), w którym się ono znajduje.

przedstawiać kontekst historyczno-kulturowy i okoliczności powstania *Towarzystwa Objazdowych Wystaw Artystycznych*;

Nauczysz się

rozróżniać założenia malarstwa akademickiego od celów, które postawili przed sobą przedwiznicy;

wymieniać najwybitniejszych twórców Towarzystwa i zna preferowaną przez nich tematykę;

interpretować poszczególne dzieła pod kątem stylu, źródeł inspiracji i symboliki;

definiować działalność przedwizników w szerszym kontekście sztuki europejskiej drugiej połowy XIX i początku XX wieku, zwłaszcza pod kątem stosowanych technik malarskich i tematyki dzieł.

Życie polityczne i artystyczne Rosji

Życie polityczne i artystyczne Rosji po reformach cara Piotra I skupione było w zasadzie w dwóch miastach: „starej” stolicy Moskwie i w „nowej” stolicy – Petersburgu. W 1757 roku powstała Akademia Sztuk Pięknych w Petersburgu – pierwsza tego typu placówka w Rosji, która szybko stała się głównym ośrodkiem kształcenia artystów w całym Imperium Rosyjskim. Nauczanie odbywało się w duchu sztuki europejskiej – malarstwa klasycystycznego, potem także romantycznego, dominowało konserwatywne, akademickie podejście do tematyki dzieł sztuki – preferowano doskonalenie uczniów w sztuce portretu, malarstwa o tematyce biblijnej, mitologicznej lub historycznej. Przez dziesięciolecia uczelnia organizowała konkursy o złoty medal Akademii dla swych najlepszych studentów. Kiedy w 1863 roku ogłoszono kolejny konkurs malarski, grupa najzdolniejszych studentów Akademii zaproponowała rozluźnienie konwencji konkursu i zasugerowała, by to studenci wybierali tematykę swych dzieł w miejsce narzuconej przez szkołę tematyki mitologicznej

(tematem konkursu miał być *Odyn w Walhalli*). Gdy propozycja ta została odrzucona przez kierownictwo Akademii, grupa zbuntowanych studentów opuściła uczelnię. Malarze ci stworzyli własne petersburskie zrzeszenie, którego niektórzy członkowie przyczynili się do powstania w 1870 roku *Towarzystwa Objazdowych Wystaw Artystycznych*. Ideą *Towarzystwa* było prezentowanie dzieł nieograniczonej sztywnymi ramami akademizmu sztuki w miastach rosyjskiej prowincji (np. w Kijowie, Charkowie, Odessie, Kazaniu). Twórcy dysponowali zatem dużą swobodą w doborze tematyki i stylistyki swych dzieł. Wyrazistym i dominującym nurtem w początkowym okresie działalności Towarzystwa był realizm, a popularnym tematem – sceny z życia rosyjskiej wsi.

Wasilij Pierow, „Wiejski pogrzeb”, 1865, kolekcja prywatna, wikimedia.org, domena publiczna

Wasilij Pierow, „Myśliwi na popasie”, 1871, Galeria Trietiaowska, Moskwa, Rosja, wikimedia.org, domena publiczna

Symbioza dwóch światów w sztuce Ilji Riepina

Jednym z najwybitniejszych malarzy grupy pieredwiżników był bez wątpienia Ilja Riepin.

*Riepin Ilja (...) to malarz rosyjski. W latach 1864–71 studiował w akademii sztuk pięknych w Petersburgu, a w latach 1873–76 jako stypendysta przebywał we Włoszech i Francji, po powrocie – w Moskwie, od 1882 w Petersburgu, a od 1900 w Kuokkala (w Finlandii); W okresie 1894–1907 był profesorem akademii sztuk pięknych w Petersburgu (1898–99 jej rektor). Od 1878 należał do pieredwiżników. Malował obrazy rodzajowe o tematyce z życia współczesnej Rosji (...**), historycznej (...), portrety (...). Obrazy Riepina odznaczają się mistrzowską realistyczną formą, znakomitą rysunkiem, swobodną fakturą, wyczuciem barwy i światła, charakteryzuje je wielka różnorodność ujęć i nastrojów (...).*

Na podstawie:

<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Riepin-Ilja-J;3967830.html>

Ilja Riepin, „Burlacy na Wołdze”, 1870-1873, Russian Museum, Saint Petersburg, Rosja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Repin_-_Burlaky_na_Volgach.jpg), domena publiczna

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D3QU4dCC9>

Źródło: online skills.

Sceny rodzajowe i życie polityczne

Liczne sceny rodzajowe z życia chłopstwa uwiecznił na swych płótnach inny pierodwiznik – Grigorij Mjasojedow. Niezwykle jaskrawym przykładem kontrastu życia obszarniczej szlachty i bytu jej podwładnych jest *Ziemstwo przy obiedzie*.

1. Głównym tematem są siedzący pod pańskim oknem chłopci. Trwa przerwa w pracy, jedni wyjmują skromną strawę z tobołków, inni wyczerpani zasypiają, a ponad ich głowami, w kuchni przygotowywane są wykwintne potrawy, które wkrótce powędrują na stół pana.

Grigorij Mjasojedow, „Ziemstwo przy obiedzie”, 1872, Galeria Trietiaowska, Moskwa, Rosja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Grigory_Myasoedov_-_The_Peasants_at_Lunch), domena publiczna

Scenę z ówczesnego życia politycznego uwiecznił Mjasojedow na płótnie *Czytanie manifestu 1861 roku*. Przez stulecia chłopci rosyjscy pozostawali przywiązani do ziemi i zdani na łaskę i niełaskę właścicieli gruntów. Reforma uwłaszczeniowa Aleksandra II, choć niejednoznaczna i w praktyce niewiele zmieniająca, znosiła jednak najgorszą cechę dotychczasowego systemu – noszące znamiona niewolnictwa poddaństwo (chłopci nie mogli być odtąd sprzedawani, przesiedlani czy niehumanitarnie karani, nabywali też szereg uprawnień do własnej działalności).

1. Na obrazie Mjasojedowa grupa chłopów, w półmoroku, jakby w ukryciu, z niedowierzaniem i lekką trwogą, słucha chłopca czytającego treść ustawy. Najważniejszą postacią jest tu oczywiście ubrany na czerwono, umiejący czytać młodzieniec – symbol nowego pokolenia i nadziei.

Grigorij Mjasojedow, „Czytanie manifestu 1861 roku”, 1873, Galeria Trietiaowska, Moskwa, Rosja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Grigory_Myasoedov_-_The_Reading_of_the_1861_Manifesto), domena publiczna

Zadania

Ćwiczenie 1

Źródło: online-skills.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Źródło: online skills, cc0.

Ćwiczenie 2

Źródło: online-skills.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Źródło: online skills, cc0.

Ćwiczenie 3

Który z wymienionych pieredwizników nie był pejzażystą?

☐ Iwan Szyszkin

☐ Archip Kuindży

☐ Grigorij Mjasojedow

☐ Izaak Lewitan

Źródło: online-skills.

Ćwiczenie 4

Źródło: online-skills.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Źródło: online skills, cc0.

Ćwiczenie 5

Źródło: online-skills.

Ćwiczenie 6

Które z wymienionych poniżej obrazów są dziełami Ilji Riepina?

☐ Burłacy na Wołdze

☐ Ziemstwo przy obiedzie

☐ Moskiewski dworek

☐ Nie oczekiwali

☐ Procesja w guberni kurskiej

☐ Czytanie manifestu 1961 roku

Źródło: online-skills.

Ćwiczenie 7

Do każdego ze zdań charakteryzujących twórczość danego malarza dopisz jego imię i nazwisko.

Malarz ten specjalizował się w obrazach o tematyce historycznej, a szczególnie upodobał sobie wiek XVII.

Artysta ten uważany jest za jednego z najwybitniejszych portrecistów i impresjonistów w gronie pieredwiżników. Tworzył m.in. w Abramcewie.

Pejzaże jego pędzla charakteryzowały się głębokim studium przyrody i niemal fotograficzną szczegółowością.

Przedstawiciel pierwszej generacji pieredwiżników. Wsławił się obrazami o tematyce wiejskiej i prowincjonalnej.

Iwan Szyszkina

Wasilij Pierowa

Walentin Sierowa

Wasilij Surikowa

Źródło: online-skills.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Ćwiczenie 8

Do każdego ze zdań charakteryzujących twórczość danego malarza dopisz jego imię i nazwisko.

Malarz ten specjalizował się w obrazach o tematyce historycznej, a szczególnie upodobał sobie wiek XVII.

Artysta ten uważany jest za jednego z najwybitniejszych portrecistów i impresjonistów w gronie pieredwiżników. Tworzył m.in. w Abramcewie.

Pejzaże jego pędzla charakteryzowały się głębokim studium przyrody i niemal fotograficzną szczegółowością.

Przedstawiciel pierwszej generacji pieredwiżników. Wsławił się obrazami o tematyce wiejskiej i prowincjonalnej.

Walentin Sierow

Iwan Szyszkin

Wasilij Pierow

Wasilij Surikow

Iwan Szyszkin

Walentin Sierow

Wasilij Pierow

Wasilij Surikow

Źródło: online skills, cc0.

Polecenie 1

Spośród znanych Ci artystów-pieredwiżników wybierz jednego. Wyszukaj przynajmniej 6-8 dzieł wybranego artysty i spróbuj pogrupować je w folderach wydzielając grupy tematyczne (portret, malarstwo historyczne, pejzaż i in.), stylistyczno-kierunkowe (realizm, symbolizm, impresjonizm etc.) albo stwórz własny klucz w ramach danego gatunku lub tematyki. Stwórz niewielką prezentację dzieł wybranego artysty pod kątem wybranego przez Ciebie klucza.

Słownik pojęć

Bylina

rosyjska ludowa pieśń epicka opiewająca czyny bohaterów epoki średniowiecza lub wieków późniejszych.

Dworianie (dworianstwo)

ros. дворяне, nazwa szlachty rosyjskiej, ziemiaństwa.

Feretron

przenośny, obustronnie malowany obraz religijny lub rzeźba świętego na podstawie.

Folklor rosyjski

gatunek literatury rosyjskiej zawierający elementy historii, mitologii i twórczości ludowej, czerpiący z przekazywanych ustnie podań, legend, bajek, pieśni o bohaterach itp.

Pieredwiżnik

ros. передвижник, członek Towarzystwa Objazdowych Wystaw Artystycznych.

Szlacheckie gniazdo

termin zapożyczony z tytułu powieści Iwana Turgieniewa, oznaczający dwór szlachecki w szerokim rozumieniu tego pojęcia. Był to zazwyczaj majątek ziemiańskiej rodziny składający się z kompleksu budynków (obiektów mieszkalnych, rozmaitych pawilonów, niewielkiej cerkwi) oraz otaczający go kompleks parkowo-ogrodowy. Dwory takie były często lokalnymi centrami kultury – posiadały własne biblioteki, sale koncertowe, i salony, gdzie przyjmowani byli artyści.

Galeria dzieł sztuki

Wasilij Pierow, „Wiejski pogrzeb”, 1865, kolekcja prywatna, wikimedia.org, domena publiczna

